

Skolverkets perspektiv på syv- arbete i skolorna

Mikaela Zelmerlööv

Val för livet – slutkonferens 28 april 2026

Perspektiv på vägledning

Kompetensförsörjningsperspektivet

Bildningsperspektivet

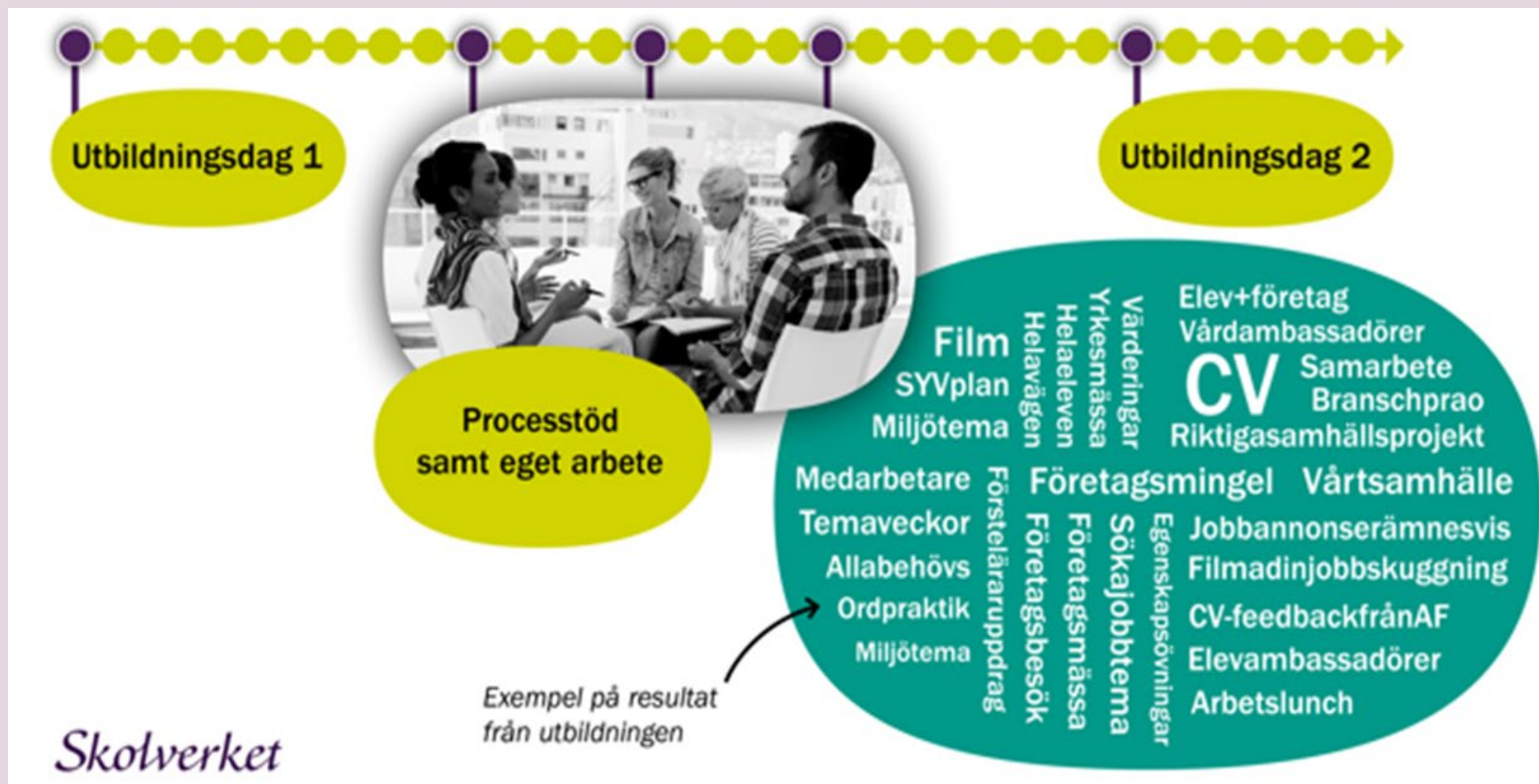
Planering och dimensionering - Det handlar om studie- och yrkesvägledning

- Studie- och yrkesvägledningens likvärdighet och kvalitet bör främjas
- Motverka könsbundna utbildnings- och yrkesval
- Stärkt samverkan mellan skola och arbetsliv
- Bättre förutsättningar för systematisk vägledning
- Stärka bristyrkenas attraktivitet

Utveckla valkompetens

Utbildningspaketet

Motivation

Intervjustudie med elever

- Elevernas motivation till lärande ökar
- I undervisningen blir eleverna mera medvetna om valalternativ
- Undervisningen utvecklar elevernas förmåga att fatta och genomföra beslut
- Efterfrågar mer diskussion och problematisering av normer och strukturer.
- Studie- och yrkesvägledning integrerad i undervisningen i grundskolan

Studie- och yrkesvägledning integrerad i undervisningen i grundskolan

UTIFRÅN ETT ELEVPERSPEKTIV

Dokumentdatum: 2018-12-08
Dokumentnummer: 2018:543
Anna Muzic, Lisa Blomqvist
Click or tap here to enter text.

Stöd för studie- och yrkesvägledning - Skolverket

Arbetsliv och utbildning

- Yrkeskunskap
- Framtidsutsikter
- Utbildningsvägar
- Varför arbetar man?
- Vad innebär det att arbeta?
- Studiebesök
- Prao

Självkännedom

- Mina värderingar och attityder
- Varför väljer jag som jag gör?
- Mitt mående
- Hur hanterar jag motgångar?
- Vilka är mina styrkor och svagheter

Målsättning

- Hur vill jag ha det?
- Hur når jag målet?
  - Min studieteknik
  - Min handlingsplan
- Hur hittar jag min motivation

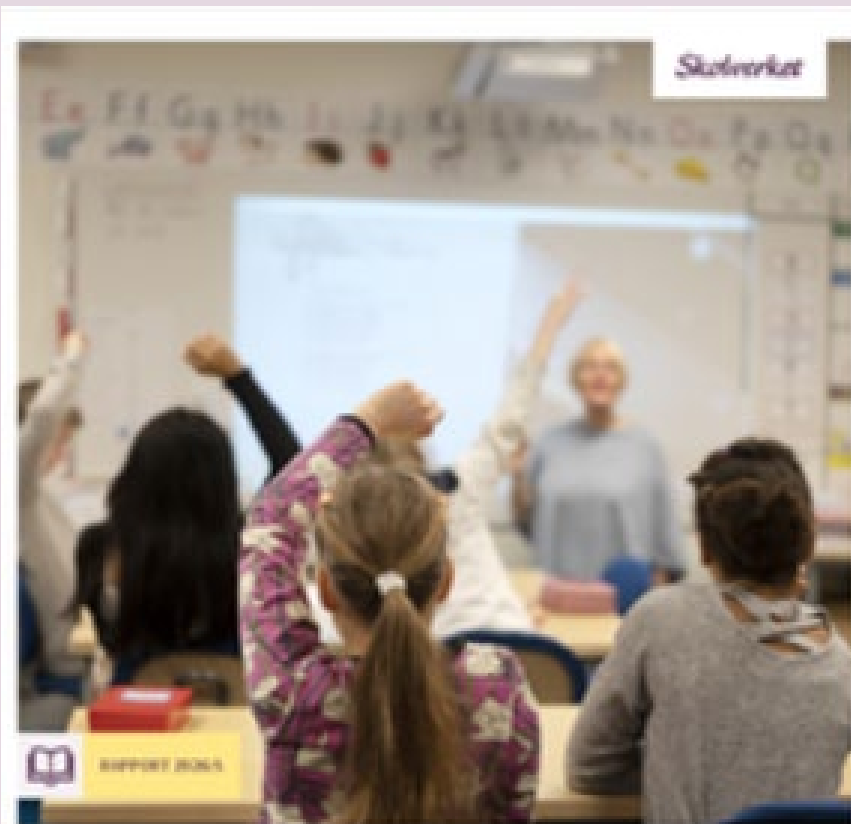
Vägledning har effekt

- Främjar meningsfullhet och ökar den inre motivationen
- Förebygger avhopp
- Motverkar segregation
- Motverkar könsstereotypa val för att främja en jämställd arbetsmarknad
- Vägledning har en särskilt viktig funktion för inkluderingen av nyanlända i det svenska samhället.

Skolverkets lägesbedömning

- Arbetsmarknad i förändring ställer nya krav på utbildningssystemet
- Grundskolans studie- och yrkesvägledning behöver stärkas
- Komvux har en nyckelroll för det livslånga lärandet
- Skolverket bedömer att tillgången till studie- och yrkesvägledning behöver förbättras och att huvudmän och rektorer behöver ta ett större ansvar för kvaliteten i den vägledning som erbjuds.

**Skolverkets bedömning av
läget i skolväsendet 2026**

Tioårig grundskola 2028 – ett studie- och yrkesvägledningsperspektiv

SOU 2025:19

Kap 4. Läroplanens inledande delar

Elevernas studie- och yrkesvägledning

Skolan ska ge eleverna en bred och konstruktiv bild av de möjligheter som finns i samhället. I grundskolan ska eleverna ges studie- och yrkesvägledning som gör det möjligt för dem att på ett välinformerat sätt välja fortsatt utbildning och yrkesinriktning.

Studie- och yrkesvägledaren, eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter, ska informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen samt särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionsnedsättning. Studie- och yrkesvägledaren ska även stödja den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.

Läraren **ska** utveckla elevernas förståelse för hur kunskaper, färdigheter och förhållningssätt som ingår i ämnena kan ha betydelse i arbetslivet. Rektorn **ska** skapa samverkan med skolor och arbetslivet.

Tio-årig grundskola 2028

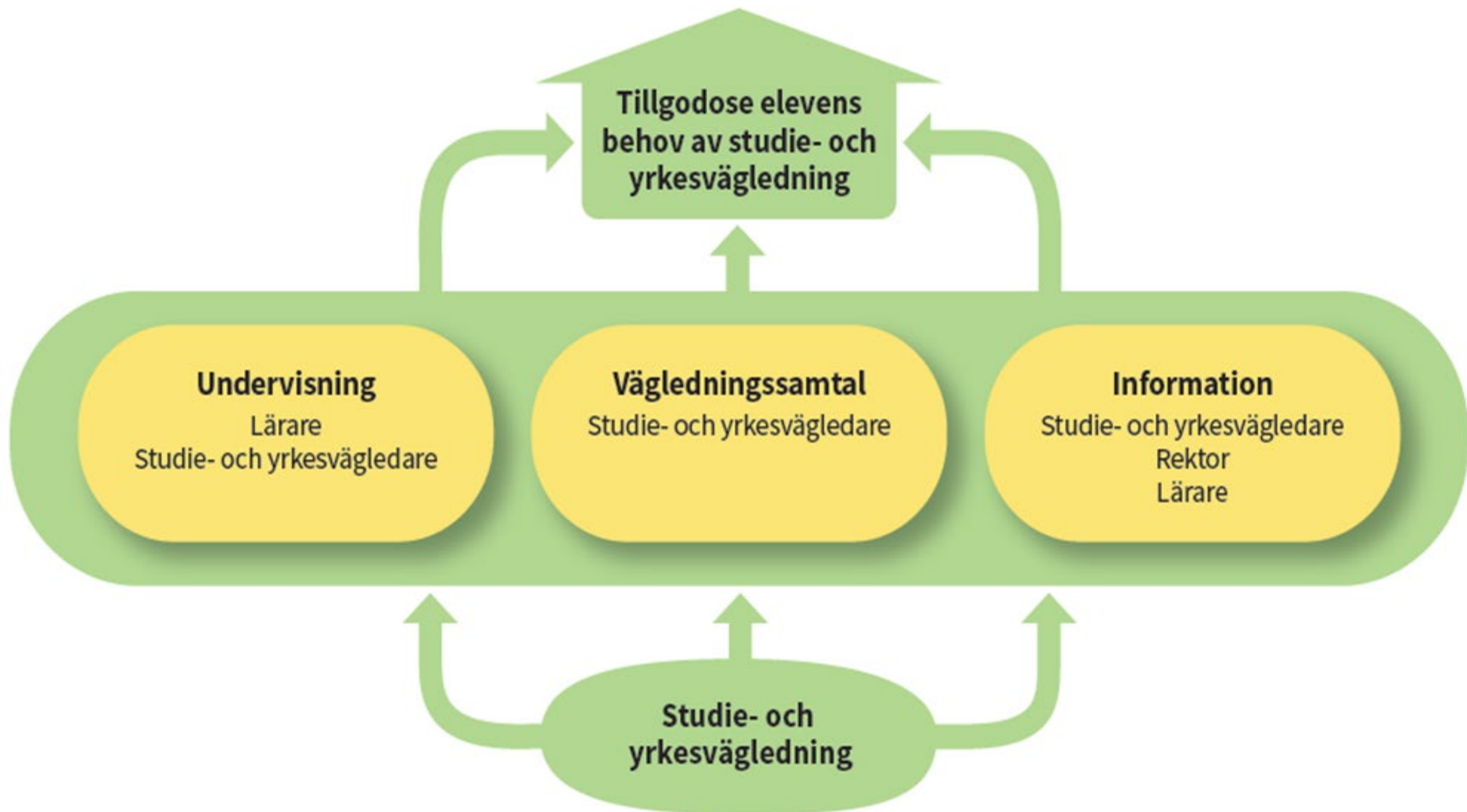
Ämnets bidrag till skolans mål – ett av nio mål.

”..Skolans mål är att varje elev :

kan göra väl underbyggda val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning samt har inblick i kultur-, arbets- och föreningsliv”...

Läroplansutredningen SOU 2025:19

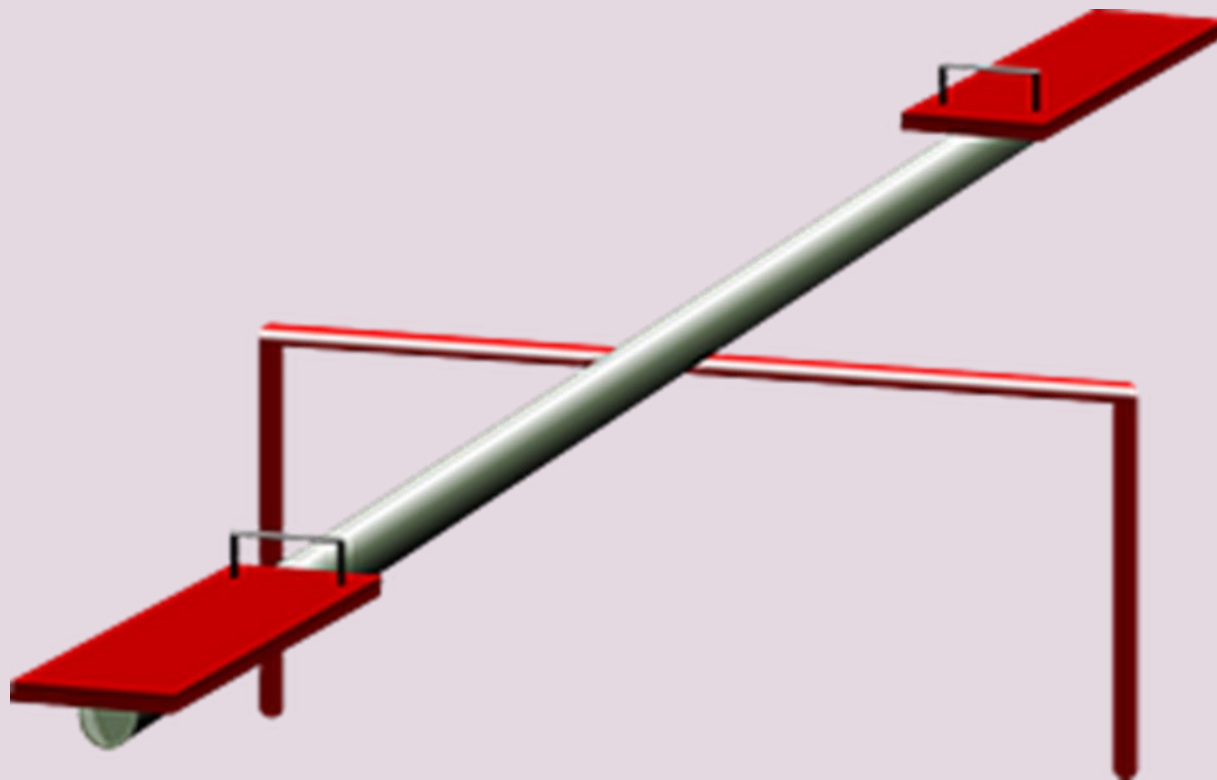

Välja rätt – en lönsam historia

- Kostnad för en insats
- Kostnad för att avstå

Nationalekonom Ingvar Nilsson, En socioekonomisk investeringsanalys av studie- och yrkesvägledning

4 400 extra gymnasieår

142 700 Snittkostnad per elev/år

604 804 654 Total kostnad per år

[Sök statistik om förskola, skola och vuxenutbildning - Skolverket](#)

Genomströmning i en kommun

Gymnasieskola - Genomströmning inom 3, 4 och 5 år, GY11														
Gymnasieskolan totalt (nationella program samt introduktionsprogram)														
Valt startläsår: 2020/21														
ANALYSSTÖD														
						Andel (%) som slutfört med examen			Andel (%) som slutfört med studiebevis om 2500 poäng			Andel (%) som startat och slutfört utbildningen inom samma program		
Kommun	Kommun-kod	Län	Läns-kod	Typ av huvudma	Totalt antal	Inom 3 år	Inom 4 år	Inom 5 år	Inom 3 år	Inom 4 år	Inom 5 år	Inom 3 år	Inom 4 år	Inom 5 år
Huddinge	0126	Stockholms län	01	Samtliga	1 093	67,1	70,0	70,5	11,5	12,4	12,4	75,5	76,3	76,4
Huddinge	0126	Stockholms län	01	Kommunal	955	66,0	68,6	69,2	12,4	13,3	13,3	76,8	77,6	77,7
Huddinge	0126	Stockholms län	01	Enskild	138	74,6	79,7	79,7	..	..	..	66,7	67,4	67,4

Framgångsfaktorer

1. Gemensamt förhållningssätt och en samsyn
2. Tydlig resursfördelning
3. Studie- och yrkesvägledning finns som en del av verksamhetens systematiska kvalitetsarbete
4. Rutiner för samverkan med arbetslivet
5. Aktuell och implementerad handlingsplan
6. Syv integreras i undervisningen
7. Lärare utmanar och problematiserar traditionella föreställningar
8. Rutiner så att nyanlända elever får vägledning
9. Rektor ger förutsättningar så att lärare och studie- och yrkesvägledare samarbetar.

<https://youtu.be/W5dhhDgCYI0>

Självvärdering för studie- och yrkesvägledning

Modul i Lärportalen

[Lärportalen | Studie- och yrkesvägledning i undervisningen åk F-9 \(skolverket.se\)](#)

Studie- och yrkesvägledning i undervisningen åk F-9

1. Studie- och yrkesvägledning
2. Studie- och yrkesvägledning i styrdokument
3. Entreprenörskap och studie- och yrkesvägledning
4. Normkritiska perspektiv på studie- och yrkesvägledning i undervisningen
5. Nyanlända, vägledning och språk- och kunskapsutveckling
6. Systematiskt kvalitetsarbete för en likvärdig studie- och yrkesvägledning

Studie- och yrkesvägledning i undervisningen åk F-9

Studie- och yrkesvägledning handlar om att vidga elevernas perspektiv på yrken och arbetsliv, och att stärka elevernas självkännet som så att de kan fatta väl underbyggda studie- och yrkesval. Studie- och yrkesvägledning ska också bidra till att elevernas studie- och yrkesval inte begränsas av kön, social eller kulturell bakgrund. Arbetet med studie- och yrkesvägledning är hela skolans ansvar där ni som lärare har en viktig och central roll. Den här modulen handlar om hur studie- och yrkesvägledning kan integreras och utvecklas i undervisningen redan från lägre åldrar och genom hela grundskolan.

Modulen vänder sig till arbetslag eller ämneslag åk F-9 som vill få inspiration och ökad kunskap om hur man konkret kan arbeta med studie- och yrkesvägledning i undervisningen.

Vägledning hjälper

Med rätt verktyg – Det går!

Bibehålla fungerande rutiner och kontinuitet

Hela styrkedjan

Likvärdighet i studie- och yrkesvägledning

Motverka stereotypa val

Lärare behöver få syn på vägledningens möjligheter

Skolinspektionens rapporter

Fristående skolor

Vägledarrollen

- Central roll
- Påläst om den verksamhet man är i
- Visa vilka förväntningar och krav man kan ha på studie- och yrkesvägledningen
- Elevperspektivet

Tack!

mikaela.zelmerloow@skolverket.se

Skolverket